

Віннічук Ольга Василівна
Маркітантов Вадим Юрійович
Чабанов Василь Григорович

Російська агресія як чинник європейської інтеграції України

УДК 327(477):061.1ЄС]:355.48(470:477)"2014/..."
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-spec.3>

Віннічук Ольга Василівна
кандидат політичних наук, доцент,
завідувач кафедри політології
та філософії

Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка
вул. Огієнка, 61,
м. Кам'янець-Подільський,
Хмельницька область, Україна

Маркітантов Вадим Юрійович
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політології
та філософії

Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка
вул. Огієнка, 61,
м. Кам'янець-Подільський,
Хмельницька область, Україна

Чабанов Василь Григорович
кандидат філософських наук,
старший викладач кафедри політології
та філософії

Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка
вул. Огієнка, 61,
м. Кам'янець-Подільський,
Хмельницька область, Україна

Вступ. Інтеграція України у європейський простір тривалий час залишається ключовим вектором розвитку нашої держави. Історія її розвитку засвідчує прагнення зберігати та розвивати не лише добросусідські взаємини з Європою, а і стати її рівноправною частиною.

З 2014 російська агресія проти України загрожує не лише державному суверенітету, існуванню української держави, а й зміні міжнародного порядку шляхом втрати контролю у системі міжнародної безпеки. У межах зазначених тенденцій РФ дотримується стратегії повного знищення України, застосовуючи інформаційний, пропагандистський, військовий та інші інструменти й технології.

Основні меседжі з боку агресора базуються на тому, що в Україні немає власної історії, а єдність з Росією – єдиний шанс для виживання слов'янських народів, подальше існування Європи неможливе через політкоректність, толерантність, поширення ЛГБТ тощо, а сучасна українська політична нація заражена західними спецслужбами

У статті аналізується євроінтеграційний процес сучасної України, подається його загальна характеристика. Визначено, що, попри те, що інтеграція у європейський простір залишалася ключовим вектором розвитку української держави, євроінтеграційний процес України характеризувався циклічністю, невизначеністю, уповільненими темпами розвитку, конфліктними ситуаціями та нестабільністю. Серед основних причин відзначаємо обережну позицію Європейського Союзу щодо України та активне застосування різноманітного інструментарію щодо стримування цього процесу з боку Російської Федерації.

Метою статті визначено аналіз впливу російської збройної агресії на євроінтеграційні процеси України. Реалізація мети потребувала виконання таких завдань, як: загальна характеристика євроінтеграційного процесу сучасної України; висвітлення впливу збройної агресії Російської Федерації на покращення євроінтеграційних позицій України. Визначена мета передбачає застосування таких методів, як історичний, аналізу та синтезу.

Висвітлено вплив збройної агресії Російської Федерації на покращення євроінтеграційних позицій України. Саме російська агресія 2014 року, захоплення територій та застосування методів гібридної війни підштовхнули Україну до безальтернативного вибору європейського простору та призвели до підписання Угоди про Асоціацію. А ухвалення змін до Конституції України 2019 року підтвердило європейську ідентичність Українського народу та незворотність європейського та євроатлантичного курсу України.

Відзначається, що, попри задекларовані прагнення, динаміка виконання Угоди про асоціацію була не надто оптимістичною через обсяги і терміни завдань, масштаб запланованих реформ та їх темпи реалізації.

Наголошено на тому, що значним поштовхом у поживленні євроінтеграційних процесів України стала повномасштабна російсько-українська війна, яка розпочалася 24 лютого 2022 року. Будучи «останнім» аргументом у прагненнях Російської Федерації стримати Україну, вона натомість значно пришвидшила процес отримання статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу. З огляду на певні складності, це стало додатковим морально-психологічним стимулом у боротьбі українського народу за своє європейське майбутнє.

Ключові слова: європейська інтеграція, російсько-українська війна, гібридна агресія, держава-агресор.

та вірусом націоналізму. Таким чином, проєкт «Україна» необхідно рятувати.

Зазначені меседжі стали однією з причин повномасштабного вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 року. Проте, як не дивно, саме нестримна агресія сусіда стала й локомотивом підвищення рівня прагнень українського соціуму щодо поглиблення курсу на інтеграцію Української держави в ЄС.

Мета та завдання. Мета роботи полягає в аналізі впливу російської збройної агресії на євроінтеграційні процеси України. Визначена мета зумовила такі завдання: 1) дати загальну характеристику євроінтеграційному процесу України; 2) висвітлити вплив збройної агресії Російської Федерації на покращення євроінтеграційних позицій України.

Методи дослідження. У ході дослідження нами було застосовано такі методи: історичний, який дозволив простежити динаміку євроінтеграційного розвитку сучасної України; аналізу та синтезу, на підставі яких було розглянуто та визначено

вплив російської збройної агресії проти України на її євроінтеграційні процеси.

Результати. Проголошення незалежності України 1991 року великою мірою актуалізувало питання співпраці на європейському просторі. Першочерговою проблемою для західних партнерів стало вирішення ядерного питання. Адже, успадкувавши ядерний арсенал, Українська держава заявила про свою значущість на європейському просторі, ставши третьою ядерною державою після Росії та США.

Загалом, учені акцентують увагу на тому, що ставлення Європи щодо України з 1991 до 1993 року характеризувалося позицією «байдужості та спостереження». До того ж Європа тривалий час розглядала Україну як винуватицю поширення ядерної зброї і як перешкоду в процесі роззброєння. Втім уже у січні 1992 року Україна вступила до НБСЄ, а у червні 1992 року підписала договір СТАРТ-1 і Лісабонський протокол, погодившись ліквідувати у найкоротший термін свої стратегічні озброєння далекої дії. Ці обставини похвалили відносини з ЄС.

Так, у вересні 1992 р. відбулася перша зустріч Україна–ЄС на найвищому рівні між Президентом України Л. Кравчуком та Головою Єврокомісії Ж. Делором. Досягнуті домовленості посприяли укладанню угоди і відкриттю представництва Комісії Європейських Співтовариств в Україні.

Однією з актуальних подій у налагодженні співпраці України з ЄС стало підписання 14 червня 1994 року в Люксембурзі Угоди про партнерство і співробітництво (УПС), яка посилила двостороннє співробітництво в різних галузях.

Важливою подією для нашої держави став Перший Саміт Україна–ЄС, який відбувся 5 вересня 1997 року у Києві. Захід посприяв посиленню співпраці з європейським регіоном та ратифікації УПС між Україною та ЄС (1998 р).

Важливість європейського вектора розвитку засвідчила підписана 1998 року Стратегія інтеграції України до ЄС. У контексті ратифікованої угоди актуальною була співпраця у сфері зовнішньої політики і політики безпеки.

Та, незважаючи на намагання української сторони посилити співпрацю, ЄС ставився до нового партнера з великою обережністю. До того ж у практичному вимірі будь-яке рішення, прийняте у межах політики зближення із Заходом, необхідно було узгоджувати з принциповою позицією РФ, яка активно застосовувала інструменти стримування та протидії щодо розвитку цього вектора.

Посилення ініціативності зі сторони України відбулося вже в 2002 році під час подання щорічного звернення Президента України від 31 травня 2002 року до парламенту «Про внутрішнє і зовнішнє становище України» під назвою «Європейський вибір».

І саме в 2002 році Україна вперше звернулася до ЄС з проханням надати їй статус асоційованого

члена. Натомість отримала статус «сусіда ЄС». Таким чином, наступних декілька років взаємини з Європою розвивалися в межах укладання «сусідських угод» та концепції «розширена Європа».

Події 2004–2005 рр. на теренах України, що спровокували Помаранчеву революцію, підсилили індекс поваги до української нації та гідного захисту демократичного майбутнього. Таким чином, у наступні роки співпраця з Європейським співтовариством активізується.

Революційні події, внаслідок яких відбулася зміна політичних режимів у Грузії, Киргизстані, Україні 2003–2005 рр. змусила Кремль мобілізувати свої зусилля з метою протидії наслідкам Помаранчевої революції, побоюючись поширення революційної хвилі демократичних настроїв серед громадян РФ.

Період президентства В. Януковича став критичним у співпраці з ЄС, завершившись відмовою у підписанні Асоціації, масовим протестом – Революцією Гідності.

Таким чином, євроінтеграційний процес України з 1992 року по 2014 рік характеризувався циклічністю, невизначеністю щодо вектора розвитку, уповільненими темпами розвитку, конфліктними ситуаціями, нестабільністю тощо.

Революційні події 2013–2014 рр. стають переломним моментом в історії відносин України з її ключовими закордонними партнерами. РФ, яка раніше застосовувала до офіційного Києва переважно м'які інструменти примусу, у 2014 вдається до військової агресії, яка супроводжувалась анексією Автономної Республіки Крим, задіянням засобів гібридної війни, розгортанням військової операції на Сході України [9].

Серед основних аспектів несприйняття західного вектора РФ необхідно виокремити:

- безпековий: порушення безпекового простору РФ у разі інтеграції України до НАТО;
- економічний: дисбаланс, пов'язаний з обмеженнями в торговельній політиці, та витіснення російського виробника з українського ринку товарів та послуг;
- політичний: побоювання щодо поширення на території РФ демократичних трансформаційних процесів, формування моделі ринкової демократії та прищеплення європейських цінностей широким верствам населення;
- геополітичний: вестернізація – це «зло».

У 2014 році Кремль приймає рішення змінити статус України як «непокірного сусіда» на статус «залежного васала», вдаючись до військової агресії. Проте зазначена тактика Кремля підштовхнула Українську державу до безальтернативного вибору європейського простору, ставши своєрідним драйвером європеїзації.

Ключовими подіями у розвитку подальших етапів співпраці з ЄС стали підписані у 2014 році

Угоди про Асоціацію (політичну та економічну) та підтвердження готовності України до безвізового режиму з ЄС (з грудня 2016 року).

В умовах протидії російській агресії, розгортання АТО (згодом ООС) українська провладна еліта розпочинає низку реформ, серед яких чільне місце посіла реформа децентралізації (одна з найспішніших урядових реформ завершена у 2019 році), енергетична реформа (2019 р. укладання нового контракту на транспортування газу, проте не повна відмова від російського блакитного палива).

У рамках проведеного дослідження Фондом «Демократичні ініціативи» ім. І. Кучеріва з ініціативи Центру «Нова Європа» українцям було запропоновано відповісти на запитання: «Чи важливо Україні продовжувати проєвропейські реформи, навіть якщо Європейський Союз не надаватиме державі перспективу членства?». Згідно з оприлюдненими результатами у серпні 2018 р. 40% опитаних вважають, що так, бо ці реформи потрібні насамперед Україні; 21% також вважають, що проєвропейські реформи важливі, бо в Україні немає іншого вибору, як рухатися в напрямі європейської інтеграції, незалежно від членства [9]. Тобто необхідно усвідомити, що російська гібридна агресія стосовно України зумовила нагальну потребу у європейському векторі як єдино можливу для демократичного майбутнього України.

Вже 7 лютого 2019 року був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)», в межах якого було підтверджено європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України, визначено засади внутрішньої і зовнішньої політики, реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, визначено Президента України гарантом стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору тощо [7].

Необхідно відзначити, що уповільнення темпів євроінтеграційного руху у 2019 р. пов'язане з президентською та парламентською виборчими кампаніями в Україні. В оновленому складі гілки влади почали активно співпрацювати з вересня 2019 р.

В урядовому Звіті про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС за 2019 р. віцепрем'єрміністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Д. Кулеба зазначив: «... уперше Уряд, визначаючи євроінтеграцію наскрізним завданням реформування країни... поставив собі за мету досягнути Копенгагенських критеріїв членства у ЄС» [1].

В ієрархії пріоритетів провладної еліти, зважаючи на тривалу російську агресію, євроінтеграційні процеси посідали безумовно першочергове місце. Всі зусилля української влади були зосереджені на поглибленні та розвитку партнерських відносин з ЄС, реалізації завдань, визначених в Угоді про асоціацію. Проте рух в ЄС гальмувався через низку зовнішніх та внутрішніх чинників, таких як: російська гібридна агресія, нерегульований конфлікт на Донбасі, анексований Крим, а також внутрішньополітичні конфлікти, неналежна система державного управління тощо [8, с. 5].

РФ використовувала завжди (та продовжує це робити) всі можливі інструменти і засоби з арсеналу «гібридної війни» для того, щоб, з одного боку, блокувати та унеможливити рух Києва до європейської спільноти, а з іншого – послабити та дезінтегрувати ЄС з метою переформатування геополітичного устрою на європейському континенті на умовах РФ. Серед основних засобів Кремля для блокування української євроінтеграції слід відзначити:

- силовий – гібридна агресія проти України, зокрема, анексія Криму, окупація Донбасу;
- дестабілізація внутрішньої ситуації в Україні, у т.ч. за допомогою «агентів впливу», проросійських політичних сил;
- політико-економічний тиск, торговельна, газова блокада, витискування України з ринків третіх країн;
- інформаційно-пропагандистська експансія в українському медіапросторі з метою компрометації ідеї євроінтеграції;
- політико-економічний тиск Кремля на окремі країни ЄС, здійснення пропагандистської кампанії на теренах Євросоюзу для дискредитації України, її євроінтеграційного курсу [3].

Угода про асоціацію є дороговказом і програмою українських реформ у різних секторах і галузях, а рівень її імплементації – індикатором ефективності євроінтеграційного курсу української влади. Загалом динаміка виконання Угоди була не надто оптимістичною. Це пояснюється обсягом і термінами завдань, масштабом запланованих реформ. Станом на грудень 2020 р. найбільш проблемними виглядали такі сфери, як: транспорт, фінансовий сектор, соціальна політика, громадське здоров'я, сільське господарство, митні питання тощо [2; 3].

Неодноразово представники ЄС (Президент Єврокомісії Жозе Мануель Баррозу, Комісар ЄС з питань розширення Штефан Фюле) заявляли про те, що вірять у майбутнє членство України в ЄС. Задля цього необхідно лише подолати бар'єри, які стосуються виконання Копенгагенських критеріїв (політичних, економічних та незалежних критеріїв).

Аналізуючи результати дослідження, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова з 24 листопада по 1 грудня 2021 року методом інтерв'ю «обличчям до обличчя» за місцем

проживання респондентів (у всіх регіонах України, за винятком Криму та окупованих територій Донецької, Луганської областей), необхідно відзначити, що ставлення громадян України до вступу до Європейського Союзу та НАТО є цілком позитивним. Адже інтеграцію до ЄС підтримало 56% усіх опитаних, проти вступу виступили 26%.

Якщо ж дивитись у регіональному розрізі, то за вступ до ЄС мали намір голосувати 79,5% жителів Заходу країни (10% проти в цьому ж регіоні), 59,5% жителів Центрального регіону (20% проти в цьому ж регіоні), 41% жителів Півдня (проти – 36%) і 35% Сходу (проти – 46%). Частка тих, хто мав намір голосувати за вступ до ЄС, зростає від 40% серед тих, кому 60 і більше років, до 73% серед тих, кому менше 30 років [5].

Загалом, вступ до ЄС відбувається в кілька етапів: підписання Угоди про асоціацію; включення в офіційну програму розширення ЄС; подача заявки на вступ; переговорний етап та отримання статусу кандидата в члени ЄС; вступ до ЄС [4].

28 лютого 2022 року Київ подав заявку на вступ до Євросоюзу. 1 березня Європарламент підтримав надання Україні статусу кандидата. А вже 9 травня Єврокомісія отримала другу частину заповненого «опитувальника» ЄС. В червні на саміті ЄС було ухвалено рішення стосовно надання Україні статусу кандидата на вступ до Євросоюзу.

Отримання Україною статусу кандидата на вступ до ЄС є поштовхом до внутрішнього реформування судової, соціально-економічної системи, сприятиме залученню спеціальних фінансових інструментів ЄС з підготовки до вступу та виступає потужним морально-психологічним стимулом для громадян України, які воюють за своє європейське майбутнє.

Важливість вступу є актуальною деякою мірою для Європи з міркувань утримання безпекового простору, оскільки Україна захищає східний фланг ЄС від російської агресії, забезпечуючи таким чином подальше існування формату ЄС [6].

Проте ілюзорне очікування офіційного Києва на швидке просування перемовин з Брюсселем заперечує позицію когорти членів ЄС (Австрії, Нідерландів, Франції, Німеччини, Угорщини), які люблять для України, Молдови та Грузії формат нової європейської політичної спільноти (як незавершений проєкт Східної Європи).

Висновки. Інтеграція у європейський простір залишається ключовим вектором розвитку української держави. Проте, незважаючи на прагнення посилити співпрацю, ЄС тривалий час ставився до України з великою обережністю. До того ж Російська Федерація активно застосовувала різноманітний інструментарій стримувань та противаг щодо євроінтеграційного вектора розвитку України. Відповідно, євроінтеграційний процес України з 1992 по 2014 рік характеризу-

вався циклічністю, невизначеністю, уповільненими темпами розвитку, конфліктними ситуаціями та нестабільністю.

Військова агресія РФ 2014 року, захоплення територій та застосування методів гібридної війни підштовхнули Українську державу до безальтернативного вибору європейського простору, ставши своєрідним драйвером європеїзації, що призвів до підписання Угоди про Асоціацію. Ухвалення ж змін до Конституції України 2019 року підтвердило європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України. І хоча динаміка виконання Угоди про асоціацію була не надто оптимістичною через обсяги і терміни завдань та масштаб запланованих реформ, представники ЄС неодноразово заявляли про підтримку щодо майбутнього членства України.

Потужним каталізатором євроінтеграційних процесів України стала повномасштабна російсько-українська війна, що розпочалася 24 лютого 2022 року і яка, власне, й була спрямована на те, щоб унеможливити їх. Натомість Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС, що стало додатковим морально-психологічним стимулом у боротьбі українського народу за своє європейське майбутнє.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС за 2019 рік: результати та плани / Офіс віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, Урядовий офіс координації європейської і євроатлантичної інтеграції. 72 с. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline-files/zvit_implementation-2019-4.pdf
2. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. *Сайт Кабінету Міністрів України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu/zviti-pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu>
3. Європейська інтеграція України: російський фактор. *Національна безпека і оборона*. 2020. № 1–2 (181–182). URL: https://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD181-182_2020_ukr.pdf
4. Ківа І. Україна завершила опитувальник на вступ до ЄС. *Заборона*. 10.05.2022. URL: <https://zaborona.com/ukrayina-zavershylo-opytuvalnyk-na-vstup-do-yes-shho-dali/>
5. Оцінка громадянами ситуації та процесів, що відбуваються в країні. Ставлення до вступу до Європейського Союзу та НАТО (листопад–грудень 2021 р.) URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-ta-protsesiv-shcho-vidbuvaiutsia-v-kraini-stavlennia-do-vstupu-do-eyevropeiskogo-soiuzu-ta-nato-lystopad-gruden-2021r>
6. Пашков М. «Ерзац-ЄС» для України: чому нам так важко дається статус кандидата на вступ до Євросоюзу. 28.05.2022. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/erzatsyes-dlia-ukrainy-chomu-nam-tak-vazhko->

daietsia-status-kandydata-na-vstup-do-yevrosoiuzu

7. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору): Закон України від 07.02.2019 р. № 2680-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#Text>

8. Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики / Центр Разумкова. Київ, 2020. 100 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf

9. Солодкий С. Інтеграція України до ЄС: російський чинник. *Центр «Нова Європа»*. 24.04.2020. URL: <http://neweurope.org.ua/media-post/integratsiya-ukrayiny-do-yes-rosijskyj-chynnyk/>

REFERENCES:

1. Zvit pro vykonannya Uhody pro asotsiatsiyu mizh Ukrainoyu ta YES za 2019 rik: rezul'taty ta plany [Report on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU for 2019: results and plans] / Ofis vitse-prem'yer-ministra z pytan' yevropeys'koyi ta yevroatlantychnoyi intehratsiyi, Uryadovyyu ofis koordynatsiyi yevropeys'koyi i yevroatlantychnoyi intehratsiyi. 72 s. Retrieved from: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_implementation-2019-4.pdf [in Ukrainian].

2. Zvity pro vykonannya Uhody pro asotsiatsiyu mizh Ukrainoyu ta Yevropeys'kym Soyuzom [Reports on the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union]. Sayt Kabinetu Ministriv Ukrainy. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu/zviti-pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu> [in Ukrainian].

3. Yevropeys'ka intehratsiya Ukrainy: rosiys'kyi faktor [European integration of Ukraine: the Russian factor] (2020). *Natsional'na bezpeka i oborona*. № 1–2 (181–182). Retrieved from: https://razumkov.org.ua/uploads/journal/ukr/NSD181-182_2020_ukr.pdf [in Ukrainian].

4. Kiva, I. (2022). Ukrayina zavershyla opytuval'nyk na vstup do Yes [Ukraine completed the questionnaire for joining the EU]. *Zaborona*. Retrieved from:

<https://zaborona.com/ukrayina-zavershyla-opytuvalnyk-na-vstup-do-yes-shho-dali/> [in Ukrainian].

5. Otsinka hromadyanamy situatsiyi ta protsesiv, shcho vidbuvayut'sya v krayini. Stavlennya do vstupu do Yevropeys'koho soyuzu ta NATO (lystopad–hruden' 2021 r.) [Citizens' assessment of the situation and processes taking place in the country. Attitudes towards joining the European Union and NATO]. Retrieved from: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-ta-protsesiv-shcho-vidbuvaiutsia-v-kraini-stavlennia-do-vstupu-do-yevropeiskogo-soiuzu-ta-natolystopad-gruden-2021r> [in Ukrainian].

6. Pashkov, M. (2022). «Erzats-Yes» dlya Ukrainy: chomu nam tak vazhko dayet'sya status kandydata na vstup do Yevrosoyuzu [«Ersats-EU» for Ukraine: why is it so difficult for us to be given the status of a candidate for joining the European Union]. Retrieved from: <https://razumkov.org.ua/statti/erzatsyes-dlia-ukrainy-chomu-nam-tak-vazhko-daietsia-status-kandydata-na-vstup-do-yevrosoiuzu> [in Ukrainian].

7. Pro vnesennya zmin do Konstytutsiyi Ukrainy (shchodo stratehichnoho kursu derzhavy na nabuttya povnopravnoho chlenstva Ukrainy v Yevropeys'komu Soyuzi ta v Orhanizatsiyi Pivnichnoatlantynohoho dohovoru): Zakon Ukrainy [On amendments to the Constitution of Ukraine (regarding the strategic course of the state to acquire full membership of Ukraine in the European Union and in the North Atlantic Treaty Organization): Law of Ukraine] vid 07.02.2019 r. № 2680-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#Text> [in Ukrainian].

8. Sektoral'na intehratsiya Ukrainy do Yes: peredumovy, perspektyvy, vyklyky [Sectoral integration of Ukraine into the EU: prerequisites, prospects, challenges] (2020) / Tsentri Razumkova. Kyiv. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf [in Ukrainian].

9. Solodkyi, S. (2020). Intehratsiya Ukrainy do Yes: rosiys'kyi chynnyk [Integration of Ukraine into the EU: the Russian factor]. *Tsentri «Nova Yevropa»*. Retrieved from: <http://neweurope.org.ua/media-post/integratsiya-ukrayiny-do-yes-rosijskyj-chynnyk/> [in Ukrainian].

Russian aggression as a factor of European integration of Ukraine

Vinnichuk Olga Vasylivna

Candidate of Political Science, Associate Professor,
Head of the Department of Political Science and Philosophy
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University
Ohienko str., 61, Kamianets-Podilskyi, Khmelnytskyi region, Ukraine

Markitantov Vadym Yuriyovych

Candidate of Political Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Political Sciences and Philosophy
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University
Ohienko str., 61, Kamianets-Podilskyi, Khmelnytskyi region, Ukraine

Chabanov Vasyl Grygorovych

Candidate of Philosophical Sciences, Senior Lecturer at the Department of Political Science and Philosophy
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University
Ohienko str., 61, Kamianets-Podilskyi, Khmelnytskyi region, Ukraine

The article analyzes the European integration process of modern Ukraine, presents its general characteristics. It was determined that despite the fact that integration into the European space remained a key vector of the development of the Ukrainian state, the European integration process of Ukraine was characterized by cyclicity, uncertainty, slow development rates, conflict situations and instability. Among the main reasons, we note the cautious position of the European Union towards Ukraine and the active use of various tools to curb this process by the Russian Federation.

The purpose of the article is to analyze the impact of Russian armed aggression on the European integration processes of Ukraine. The realization of the goal required the following tasks: general characteristics of the European integration process of modern Ukraine; coverage of the impact of the armed aggression of the Russian Federation on the improvement of Ukraine's European integration positions. The definite goal involves the use of such methods as historical, analysis and synthesis.

The impact of the armed aggression of the Russian Federation on the improvement of Ukraine's European integration positions is highlighted. It was the Russian aggression of 2014, the seizure of territories and the use of hybrid warfare methods that pushed Ukraine to the choice of the European space without alternative and led to the signing of the Association Agreement. And the adoption of amendments to the Constitution of Ukraine in 2019 confirmed the European identity of the Ukrainian people and the irreversibility of Ukraine's European and Euro-Atlantic course. It is noted that despite the declared aspirations, the dynamics of the implementation of the Association Agreement was not too optimistic due to the scope and terms of the tasks, the scale of the planned reforms and their pace of implementation.

It is emphasized that the full-scale Russian-Ukrainian war, which began on February 24, 2022, became a significant impetus for revitalizing Ukraine's European integration processes. Being the "last" argument in the aspirations of the Russian Federation to restrain Ukraine, it instead significantly accelerated the process of obtaining the status of a candidate for joining the European Union. Despite certain difficulties, this became an additional moral and psychological stimulus in the struggle of the Ukrainian people for their European future.

Key words: European integration, Russian-Ukrainian war, hybrid aggression, aggressor state.